

Zerrenda buruaren izen, abizen eta kontaktuak: **ARANENOI Filipe**

Trantsizio energetikoaren ituna

Euskal Herria 2014 - 2020

Argi dugu, aldaketa klimatikoaren kontra eta trantsizio ekologiko eta energetikoaren alde eragiteak, sekulako premiak direla, eta ondorioz, hautetsi bilakatzen bagira,

GURE ZERRENDAK ONDOKO ENGAIAMENDUAK

BERE GAIN HARTZEN DITU :

(markatu zuen engaiamenduak)

Eremu erabilpen zuhurraren lehenestea

(Hirigintza (eta antolaketa), 3. Fitxa - 37. orria)

Azken urte hauetan, Euskal Herriak ezagutu duen biztanleriaren haunditzeari eman zaion erantzuna, hiri-eremuen hedatzea izan da. Estrategia horrek garraio beharra, eta ondorioz satsadura maila, haunditu ditu; ber maneran, etengabe eremu naturalak edo laborantza lurra, tipitu ditu, lurraldearen elikadura burujabetza arriskuan emanez.

Herriko hirigintza dokumentuen berrikusketaren karietarat, gure zerrenda engaiatzen da lehentasuna hiri-berrikuntzari emaiterat eta ez gune natural eta laborantza lur gehiago artifizializatzerat, beharrez lehentasunezko eroste-ekubidea baliatuz (EPFLaren parte hartzea galdatuz).

Eguneroko bizian, mugikortasun modu aktiboak (oinez eta bizikletaz) garatzea

(Mugikortasuna, 3. Fitxa - 44. orria, 5. Fitxa - 46. orria)

Mugikortasun modu aktiboen aintzinean emaitera, komunikazio indartsu baten bidez, modu hoi erabilpena sustatuz eta hautetsi gisa eredugarri izanez arlo hortan, bai eta ere, ber maneran, modu aktibo horien erabilpena praktikoki segurtatuz. Horretarako, gure zerrenda engaiatzen da motordun ibilgailuei beren abiaduraren tipitze baten inposatzea - 30 km orduko guneak eta topaketa guneak diren 20 km orduko guneak garatuz - eraketa jarraiki eta segurtatu batzuren plantan emaiterat, txirindularien autoetarik babesteko bide bazterretako segurtasunaren haunditzerat hiriguneetarik kanpo.

Kontsumo energetikoen segipena egitea eta optimizatzea

(Energia, 1. Fitxa - 49. orria)

Herriko Etxeko taldean, energiaren arduratuko den axuanta izanen den kide baten aintzinetik izendatzea baitezpadako. Herriko Etxearen energia kontsumoak erregulariki jarraituz, gure herriak bertutezko desmarxa abiatuko du: bere kontsumoaren tipitzea, lortu diren ekonomien zenbatzea, energia eraginkortasun mailan diren emaitzak hobetzen segituz eta ondotik energia berriztagarriak garatuz.

Ondare eraikiaren birgaitze energetikoa abiaraztea

(Eraikuntzak, 1. Fitxa - 56. orria)

Baitezpadakoa da jada diren egoitzen birgaitzea lehenestea eraikuntza berrien eraikitzeari. Eraikuntza berriek energia eta eremu sobera kontsumitzen dituzte. Birgaitze energetikoak, energia kontsumoaren tipitzeaz gain, tokiko eta ezin erbestertatuak diren enpleguen sustatzea ahalbidetzen du. Horrez gain, ofizialeak, energia eraginkortasun emaitzak segurtatzen dituzten praktika berri batzuren plantan emaiterat, gomitatzen ditu. Gure zerrenda engaiatzen da beraz, herriko etxearen eraikin guzien ikuskaritza energetiko baten plantan emaiterat, eta guttienez haietariko baten birgaitze energetiko eraginkorra abiatzea, energia ikuspuntutik «egoitza pasibo» helburuari buruz joanez.

Tokiko zirkuitu laburren garatzea

(Laborantza, 2. Fitxa - 62. orria - Kontsumo arduratsua, 1. Fitxa - 76. orria)

Tokiko zirkuitu laburren garatzeak, garraioen ttipitzea, tokiko baliabideen baloratzea, lurraldearen garapena eta tokiko enplegua sustatzea ditu ondorioztat.

Tokiko, sasoineko eta kalitatezko edo ahal den neurrian biologikoak diren ekoizpenekin elikatzeak jendartearen sustengu zabala du. Gure zerrenda engaiatzen da zirkuitu laburren sustengatzerat, eredu-garri bilakatuz sukalde kolektiboetan (eskola, kolegio, lizeo, aisaldi gune eta erretreta etxeetan). Horrela, egitura publiko horiek, agintaldiaren hastapenetik tokiko ekoizpenekin eta biologikoekin hornituak izaiten hasiko dira. %100a lortzea delarik xedea. Agintaldian, eginahalak eginen ditugu laborarien instalazioaren eta birkonbertsio biologikoaren jarraipena egiteko.

ENERCOOP-en harpidedun bilakatzea, %100 berriztagarria den elektrizitate baten alde

(Energia, 2. Fitxa - 50. orria - Kontsumo arduratsua, 2. Fitxa - 77. orria)

ENERCOOP-en harpidetzeak, lehenik herriko egoitza bat edo batzuzentzat, kolektibitatea animatzen du NEGAWATT desmartzan murgiltzen: energia kontsumoak ttipitu, energia eraginkortasuna haunditu, energia berriztagarriak garatu. Gure Herriko Etxea ENERCOOP-en harpidedun bilakatuko da.

Bio-hondakinen kudeaketa hobetzea

(Zaborra, 5. Fitxa - 86. orria)

Bio-hondakinek gure zikin ontzien %40a osatzen dute. Berezirik bilduak direlarik, baratze eta laborantza lurrentzat kalitatezko konposta bat emaiten ahal dute. Molde bereiztuan egin den bilketa eta tratamendu horrek, zaborren ekoizpenaren ttipitzeari buruz gogoeta zabalago bat bultzatzen ahal du. Gure zerrenda engaiatzen da, kompetentzia duen erakundearekin batean (herri elkargoa, SIVU edo SIVOM...) bio-hondakinen atez ate biltzearen eta haien konpostatzearen plantan emaitzearen ikertzerat, bai eta ere horretarako jendarteak behar duen materiala egokiaren hornitzerat.

EUSKO-aren eragile bilakatzea

(Kontsumo arduratsua, 3. Fitxa - 78. orria)

Tokiko monetaren garapenak ekoizpenaren parte baten bertokiratzea laguntzen du, berotegi efektuzko gasen isurketak ttipituz eta tokiko enplegua eta herrietako eta auzoetako bizi soziala indartuz. Gure Herria Euskal Monetaren Tokiko Kolektibitateen Kolegioari kide-tuko da, ikertzeko eta definitzeko, nola, agintaldiaren denboran, eusko-aren erabilpena, herritar eta enpresetan gure lurraldean garatzen ahalko den (informazioaz, komunikazioaz, motibatzeaz, laguntza teknikoaz, tokiko iniziativa zehaztetaz).

BER MANERAN, GURE ZERREDA ENGAIATZEN DA KLIMA-ENERGIA ARLOKO UDAL TRESNA KUTXAKO BESTE EKINTZA HAUEN PRAKTIKAN EMAITERAT :

(Milesker gaiaren adierazteaz eta hari lotuak zaizkion ekintza fitxen zenbakiaren zehazteaz)

GAIK	Fitxen zenbakiak

GAIK	Fitxen zenbakiak

URRUÑAKO HERRITARRAK 2014 TALDEAK AURKEZTEN DITUEN BIZI ! AINTZINATUTAKO PROPOSAMENAK

Hirigintza / Urbanisme 1 - Fiches 1 à 5	Hirigintza dokumentuen eta operazioen kudeaketa antolatu
	Hirigintza dokumentuak idaztean, klima-energia erronkak kontutan hartu
	Lehen helburua : eremu erabilpen zuhurra lehenetsi
	Tokiko Hirigintza Plangintza : ingurumenari buruzko errespetu zorrotza sustatzeko edo behartzeko
	Mugikortasuna kontutan hartu hirigintza dokumentuetan eta egitasmoetan
Mugikortasun / Mobilité 2 - Fiches 1, 3, 4 et 5	Mugikortasun iraunkor baten aldeko politika bat garatu eta hirigintza dokumentuetan sartu
	Eguneroko bizian, mugikortasun modu aktiboak (oinez eta bizikletaz) garatu
	Garraio kolektiboen zerbitzu eraginkor bat plantan jarri eta treina eta autobusen baliatzea sustatu
	Biztanleak eta tokiko eragileak molde hobeko batean mugitzen animatu
Energia / Energie 3 - Fiches 1,2,3,5 et 6	Kontsumo energetikoaren segipena egin eta muntaduren mantenua optimizatu
	Bero sareak eta Energia Berriztagarriak garatu
	Hiriko/herriko argiak optimizatu
	Lurraldean zehar Energia Berriztagarrien garapena sustatu
	Saneamendu eta ur sareetan eraginkortasun energetikoa optimizatu eta energia berriztagarriak garatu
Eraikuntzak / Bâtiment 4 - Fiches 1 à 4	Ondare eraikia energetikoki birgaitu
	Eraikin berriak energetikoki goi-mailakoak egin
	Biztanleak beren eraikinen eraginkortasun energetikoa hobetzerat bultzatu
	Egoitzei lotua den prekaritate energetikoaren kontra borrokatu
Laborantza / Agriculture 5 - Fiches 1 à 4	Lurraldeko erronkak eta ekintza palankak identifikatu, beroketa klimatikoaren kontrako borrokan parte hartzen duen laborantza estrategiaren garapena laguntzeko
	Tokiko zirkuitu laburren garatzea
	Lurra kudeatzeko tresnaren bidez, lurraldea laborantza ekoizpen arduratsu baterantz bideratu
	Aldaketa klimatikoaren kontrako borroka laguntzen duen laborantza sustatu eta trantsizio energetikoaren bidean laborariak lagundu
Oihanak / Forêts 6 - Fiche 1	Oihanak iraunkorki kudeatu
Ura / Eau 7 - Fiche 1 et 2	Ura aurreztu Gehigarria - Euskal Herria eta euri urak
Berdegunak / Espaces verts 8 - Fiche 1	Ingurumena errespetatzen dituzten tresna eta produktuak erabili eta berdeguneen kudeatze diferentziatua antolatu
Ekonomia / Economie 9 - Fiche 1 et 3	Tokiko garapenaren alde jardun Ingurumena eta biztanleak errespetatzen dituen turismo arduratsu baten alde
Kontsumoa - Consommation Responsable 10 - Fiches 1,2,3 et 5	Sukaldaritza kolektiboa : tokiko laborantza herrikoiak eta iraunkorrak, ahalaz biologikoak eman elikagaiekin oinarritutako menuen alde egin
	Elektrizitatea %100 berriztagarria eskaintzen duen (ENERCOOP) hornitzaileari harpidetu
	EUSKO : Tokiko euskal moneta sozial eta solidarioaren baitan parte hartu
	Ekologikoki arduratsuak diren erosketa publikoak sustatu
Zaborrak / Déchets 11 - Fiches 1, 4 et 6	Zaborraren prebentzioa plantan ezarri
	Bereizketa eta ber-ziklatze politika hobetu
	Zaborraren tratamenduak ingurumenean dituen ondorioak ttipitu
Arriskuak / Risques 12 - Fiche 4	
	Bioaniztasunaren ahulezia ttipitu